

АНДРЕАС ЩАЙНХЬОФЕЛ

РИКО, ОСКАР И ПРИЗРАЧНИТЕ СЕНКИ

Издаването на това произведение беше подкрепено от ТРАДУКИ, литературна мрежа, в която са включени Федералното министерство за Европа, интеграцията и външните работи на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, Швейцарската културна фондация „Про Хелвеция“, КултурКонтакт Австрия (по възложение на Федералното канцлерство на Република Австрия), Гьоте-институт, Словенската агенция за книгата ЈАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, Фондацията на Лихтенщайн за култура, Министерството на културата на Република Албания, Министерството на културата и информацията на Република Сърбия, Министерството на културата и националната идентичност на Румъния, Министерството на културата на Черна гора, Министерството на културата на Република Македония, Лайпцигският панаир на книгата и фондация „С. Фишер“.

АНДРЕАС ЩАЙНХЬОФЕЛ

РИКО, ОСКАР И ПРИЗРАЧНИТЕ СЕНКИ

ПРЕВЕЛА ОТ НЕМСКИ: ВАСИЛКА ВАНЧЕВА
ИЛЮСТРАЦИИ: ПЕТЕР ШЬОСОВ

ЕМАС
София

На Джани

... това е от мен за теб –
точно както и обратното

А.Щ.

Andreas Steinhöfel

RICO, OSKAR UND DIE TIEFERSCHATTEN

© 2008 by Carlsen Verlag GmbH, Hamburg

Illustrationen: Peter Schössow, 2008

Андреас Щайнхьофел

РИКО, ОСКАР И ПРИЗРАЧНИТЕ СЕНКИ

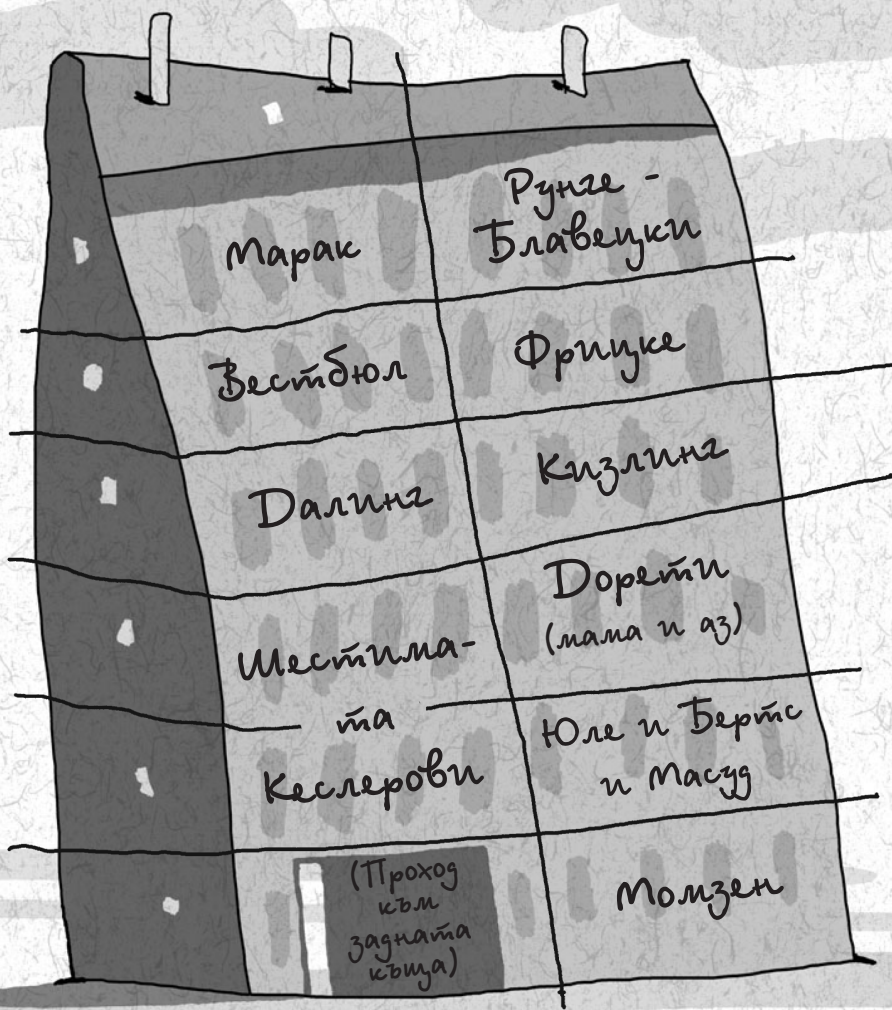
Превог: © S. Fischer Foundation in order of TRADUKI

Илюстрации: *Петер Шьосов*

Оформление на корицата: *Борис Драголов*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

Марак	Рунге - Блавецки
Вестбюл	Фрицке
Далинз	Кизлинг
Шестинма- та	Дорейн (мама и аз)
Кеслерови	Юле и Бертис и Масуд
(Проход към задната къща)	Молцен

СЪБОТА

ТАЙНСТВЕНИЯТ МАКАРОН

Макаронът си лежеше на тротоара. Беше дебел и ребрест, вътре с дупка от единия до другия край. По него имаше полепнал сос със сирене и малко кал. Вдигнах го, избърсах мръсотията и погледнах нагоре по фасадата на „Дийфе“ 93 към лятното небе. Никакви облаци и най-вече никакви ивици от ония белите, дето ги оставят самолетите. „Освен това – казах си, – в самолетите не можеш да отвариш прозорците, за да хвърляш храна.“

Влязох в боядисаното в жълто стълбище, стрелнах се до третия етаж и позвъних на госпожа Далинг. Както всяка събота, и днес тя си беше навила косата на огромни цветни ролки.

– Може да е ригатони. Сосът във всеки случай е „горгонзола“ – установи тя. – Много мило, че си донесъл макарона на мен, миличък, но не съм го хвърлила аз през прозореца. Я попитай Фицке.

Тя ми се ухили, потупа с пръст по главата си, завъртя очи и погледна нагоре. Фицке живее на четвъртия. Не мога да го понасям, а и не ми се вярваше макаронът да е негов. Първо се сетих за госпожа Далинг, защото тя честичко изхвърля разни неща през прозореца, миналата зима, например, метна телевизора си. След пет минути изхвърли и мъжа си – е, не през прозореца, разбира се. После го йде у нас и помоли мама да ѝ налее нещо силничко.

– Хванал си е любовница! – отчаяно обясни госпожа Далинг. – Да беше поне по-млада от мен, тъпата крава. Сипете ми още, ако обичате!

След като телевизорът ѝ отиде в кофата, а бракът – на кино, госпожа Далинг още на следващия ден си купи за утеха нов телевизор с плосък екран – страшно шик! – и дивиди плейър. Оттогава двамата понякога гледаме заедно по някой любовен филм или пък криминален, но само в събота и неделя, когато госпожа Далинг може да се наспи. През седмицата тя стои по цял ден права заг щанда за месо в магазин „Карцат“ на Хермансплац. Ръцете ѝ постоянно са зачервени, толкова е студено там.

Докато гледаме телевизия, похапваме сандвичета със салам и яйца или със съомга. Ако филмът е любовен, госпожа Далинг напоява поне десет пакетчета носни кърпички, но накрая винаги се разгневява и започва да нарежда: е, добре, мъжът и жената се били събрали, ама кошмарът тепърва започвал, това обаче по филмите не го показвали, нали! Ама че лъжливи измишльотини! Още едно сандвиче, Рико?

– Уговорката за довечера остава ли? – провикна се след мен госпожа Далинг, докато тичах към горния етаж, вземайки по две стъпала наведнъж.

– Естествено!

Вратата ѝ се хлопна. Почуках на Фицке. При Фицке човек винаги трябва да чука, защото звънецът му не работи – вероятно още от 1910-а, когато е била построена сградата.

И като се започна едно чакане...

Сур-сур-сур – чу се зад дебалата врата, каквито са вратите в старите сгради.

И най-накрая ето го самия Фицке, в неизменната си тъмносиня пижама на надлъжни сини райета. Смачканото му лице беше брадясало, а сивата му коса стърчеше на сплътсени кичури от главата му във всички посоки.

Такъв мърльо няма, истината казвам!

Блъсна ме миризма на спарено и застояло. Кой знае какво се крие вътре. В жилището на Фицке, имам предвид, не в главата му. Опитвах се незабелязано да надзърна покрай него, но той ми препречи погледа. Нарочно! Влизал съм в апартаментите на всички съседи, само при Фицке не съм. Не ме пуска, защото не може да ме понася.

– Ааа, идиотчето – изръмжа той.

Вероятно тук му е мястото да обясня, че се казвам Рико и съм нисконадарено дете. Това означава, че съм напълно способен да разсъждавам, само че обикновено ми отнема малко повече време, отколкото на другите хора. Не е от мозъка ми – има си съвсем нормална големина. Просто понякога разни неща изпадат от ума ми – за жалост в непредвидими моменти. Освен това когато разказвам, трудно се концентрирам и често губя червената нишка, поне аз си мисля, че е червена, но би могла да е зелена или синя и точно там е проблемът.

В главата ми мислите са разбъркани подобно на топките в бинго сфера. Всеки вторник с мама играем бинго в пенсионерски клуб „Сиви пчели“. Пчелите са се загнездили в едно от задните помещения

на църквата. Нямам представа защо мама обича да ходим там, при положение че вътре се мотаят наистина само пенсионери. Част от тях според мен изобщо не се прибират вкъщи, защото всеки вторник носят едни и същи грехи – така, както Фицке никога не сваля единствената си пижама, а дваматрима миришат странно. На мама вероятно ѝ харесва, защото много често печели на бингото. Направо сияе, когато се качва на сцената, за да получи, да речем, някоя евтина найлонова торба – обичайната награда в този клуб; други не се сещам да са раздавали.

Пенсионерите рядко се усещат какво става, защото повечето откъртват, нагвесени над картончетата си, а някои по принцип не са в час. Само преди две седмици един дядо си седеше най-кромко на масата, докато се изнижат и последните числа. Когато всички си тръгнаха, той не стана и когато чистачката се опита да го събуди, се оказа, че е умрял. Мама се замисли дали пък не седи там мъртъв от миналия вторник. Аз също не го бях забелязал.

– Добър ден, господин Фицке – поздравих. – Дано не съм ви събудил.

Фицке изглежда още по-гърт от пенсионера, дето хвърли топа в бинго залата. И страшно мърляв. Най-вероятно не му остава много и затова не сваля разгърпаната си пижама. С нея ходи дори до супермаркета. Ако припадне, докато пазарува, ще е тъкмо в подходящо облекло за болницата. Фицке споделил с

госпожа Далинг, че още от малък имал проблеми със сърцето, затова се задушавал от най-малкото. И някой ден току-виж гушал букета. Но дори и да умре съвсем скоро, според мен Фицке може все пак да се облича като хората и поне от гъжд на вятър да си изпира пижамата – например по Коледа. Всеки случай не бих искал да лежа проснат в супера пред витрината със сирената и да смърдя отвратително – дори да съм мъртъв едва от една минута.

Фицке ме зяпаше, без да мига, затова му размахам макарона под носа.

– Това ваше ли е?

– Откъде го взе?

– От тротоара. Според госпожа Далинг може да е „ригатони“. Същият във всеки случай е „горгондзола“.

– Така ли си стоеше на тротоара, или беше вътре в нещо? – попита недоверчиво той.

– Кой?

– Абе, ти грам мозък ли нямаш! Макаронът, тъпчо!

– Какъв беше въпросът?

Фицке забели очи от досада. Малко оставаше да избухне.

– Питам гали скапаният ти макарон е лежал просто така върху тротоара, или е бил в нещо! В кучешко лайно, например.

– Просто така – отвърнах.

– Я дай да го разгледам по-отблизо.

Той взе макарона от ръката ми и го повъртя между пръстите си. После го тикна – макарона, който АЗ бях намерил! – в устата си и го глътна. Без да го сдъвче.

И – ТРЯААС! – затръшна вратата.

На моя яко му хлопа дръската! Следващия път като намеря макарон – това е ясно като бял ден – ще го овъргаям хубавичко в някое лайно и ще го занеса на Фицке. А като ме попита дали е бил в нещо, ще кажа, не, това е сос с кайма.

Да му се не вуги!

Всъщност имах намерение да обходя всички съседи с макарона, но бързо-бързо се сбогувах с него: изчезна зад развалените зъби на Фицке. Домъчня ми за него. Винаги е така, когато изгубиш нещо: преди това не ти се струва кой знае колко страшно, но после изведнъж ти изглежда най-хубавият макарон на света. И госпожа Далинг преживява нещо подобно. Миналата зима плюеше мъжа си и го наричаше негодник, защото ѝ изневерил и съсипал брака им, а сега гледа един след друг любовни филми и ѝ се ще да си го върне.

Мислех да се прибирам на втория етаж, обаче размислих и позвъних на отсрещния апартамент. Там живее новият, дето се нанесе преди два гена.

Още не съм го виждал. Е, макарона вече го нямаше, но пък това си беше удобен случай да кажа „Здравствуй!“. Може би щеше да ме покани вътре. Много обичам да влизам в чужди домове.

Този апартамент стоя дълго време празен, защото е много скъп. По едно време мама мислеше да го наеме, че на четвъртия етаж е по-светло, отколкото на втория, а се открива и гледка: зад гърбетата се вижда плоският покрив на старата болница и отсрещният тротоар. Но като разбра колко е наемът, мама се отказа. И слава богу, защото иначе Фицке щеше да ни е съсед. Този ненаситен търбух!

Новият се казва Вестбюл – така пише на звънеца. Не си беше вкъщи и да си призна, малко си отгърнах. Щеше да се наложи да го заговоря на фамилия, а това ме стресира. Заради запад¹ и изток, итн... Винаги бъркам ляво и дясно – дори върху компаса. Наложил ли се да определя накъде е ляво и накъде – дясно, в главата ми автоматично се завърта бинго сферата.

Докато слизах по стълбите, ме хвана яд. Случаят беше сгоден да се направя на детектив – само Фицке да не беше унищожил откритата от мен улика. Защото кръгът на заподозрените беше съвсем тесен. На първо време петия етаж с двете

¹ На немски език „вест“, т.е. първата част от името Вестбюл, означава запад. – Бел. прев.

шикозни мансарди можех, например, да си го спестя целия. Вчера семейство Рунге-Блавецки се ометоха на почивка, а Марак, дето живее до тях, и вчера, и днес изобщо не се беше вясвал. Най-вероятно пак беше отишъл при приятелката си, която му пере и грехите. Мине, не мине някоя седмица, и Марак плъпва напред-назад с един огромен чувал, пълен с парцалите му – излиза от вкъщи и пак влиза, пак излиза и пак влиза и така нататък. Госпожа Далинг веднъж отбеляза, че днешните млади мъже били пълен кошмар. Навремето, като отивали да ноцуват другаде, мъжете си вземали само четка за зъби, днес помъквали половината си гардероб. Така или иначе, Марак не си беше вкъщи. От пощенската му кутия долу на входа още стърчеше рекламата от вчера. Предпочитам криминалните филми пред онези, в които се натискат, та такива неща, така да се каже, веднага ми се хвърлят в очи.

Добре, петия етаж го отхвърлихме. На четвъртия живеят Фицке и новият, чието име съдържа една от посоките на света. На третия, срещу госпожа Далинг, живее Кизлинг. На него и без това няма смисъл да му звъня преди вечерта, защото цял ден е на бачкане, зъботехник в някаква лаборатория в „Темпелхоф“.

На долния етаж сме мама и аз, а срещу нас – шестимата Кеслерови, ама и те отидоха на почивка. Вътрешна стълба свързва техния апартамент с долния, също тяхна собственост. Господин и гос-

пожа Кеслер се нуждаят от достатъчно място за многобройните си деца.

Най-много щях да се радвам да вляза в жилището на първия срещу Кеслерови, тоест под нашето с мама. Там живеят Юле, Бертс и Масуд. И тримата са студенти. Но без макарона, който се канех да им покажа, посещението ми при тях за съжаление пропадеше. Бертс е готин. Масуд обаче не го понасям, защото Юле е влюбена в него вместо в мен. Толкова по тази тема. Ех, защо не започнах анкетата си при тях или при стария Момзен, нашия домоуправител, който живее на партера!

Грешен адресат...

Хайде сега обратно на втория етаж.

Влязох си у нас и в коридора заварих мама пред огледалото със златната рамка и многобройните дебелобузести ангелчета. Беше вдигнала небесно-синята си тениска до брадичката и угрижено оглеждаше гърдите си – кой знае от колко време. В огледалото видях умислената ѝ физиономия.

Много хора, предимно мъже, се обръщат след мама по улицата. Там тя, разбира се, не ходи с вдигната тениска, ама просто си изглежда страхотно. Винаги е издокарана със суперкъси минижупи и впити потничета с дълбоко деколте. Към тях – сребристи или златисти сандали на висок ток с каишки. Косите – дълги и прави, и руси, и разпуснати. По нея подрънкват и се поклащат всевъзможни гривни, колиета и обици. Най-много харесвам ноктите

и. Много са дълги. Всяка седмица мама залепя някаква нова ваденка върху тях, например мънички декоративни рибки в преливащи се цветове или калинки – по една на всеки нокът. Казва, че на много мъже това им харесвало и именно поради тази причина се справяла толкова добре на работа.

– Рано или късно ще увиснат като празни кесии – каза мама на отражението си и на мен. – Давам им още две, максимум три години и ще паднат жертва на земното притегляне. Проклетото време не прощава никому.

Не знаех какво означава „земно притегляне“, трябваше да проверя. За да поумнея, винаги проверявам непознатите за мен думи в речника. Понякога и питам – мама, госпожа Далинг или Вемайер, моя учител. После си записвам каквото съм разбрал. Нещо от този рог:

ЗЕМНО ПРИТЕГЛЯНЕ: Когато нещо е по-тежко от теб, то те привлича. Например, Земята е по-тежка от почти всичко, затова никой не пада от нея. Земното притегляне го е открил човек на име Исак Нютон. То е опасно за женски бюстове и за ябълки, а навярно и за грузи обли неща.

– И тогава какво ще правиш? – попитах.

– Ще си сложа нови – отвърна решително мама. – Все пак става въпрос за моя бизнес капитал. – Тя въздъхна, свали си тениската и се завъртя към мен. – Как мина днес в училище?

– Горещо-голу.

Тя никога не го нарича „център за деца със специални потребности“, защото знае колко мразя този израз. Вемайер се опитва от години – без успех – да подреди топчетата в главата ми. Мислил съм си да го посъветвам първо да спре бинго сферата и чак след това да се заеме с топчетата, но реших да си трая. Щом сам не се сеца, толкова полза за него.

– Защо Вемайер те накара да се разкарваш го-там и днес? – попита мама. – Нали уж вчера беше последният учебен ден?

– Заради един проект за ваканцията. Ще пиша нещо.

– Ти – да пишеш? – сбърчи чело тя. – Какво?

– Съчинение – смотолевих. Задачата беше доста сложна, но не исках да обяснявам на мама, преди да съм опитал.

– Ясно. – Челото ѝ се изглади. – Ял ли си – дюнер или нещо подобно?

Тя разроши косата ми, наведе се и ми лепна една целувка на челото.

– Не съм.

– И си гладен?

– Да.

– Окей. Ще направя рибни пръчици.

Тя хлътна в кухнята. През отворената врата хвърлих раницата в стаята си и я последвах, седнах на масата за хранене и започнах да наблюдавам мама.

– Трябва да те питам нещо, Рико – подхвана тя, докато разтапяше масло в тигана.

Главата ми машинално потъна между раменете. Когато мама иска да ме пита нещо и при това използва името ми, значи дълго го е обмисляла. А за да го обмисля дълго, обикновено има сериозна причина. Под „сериозна“ имам предвид „трудна“. А под трудна разбирам топчетата в главата ми.

– Какво? – попитах предпазливо.

– Става въпрос за Мистър 2000.

Щеше ми се рибените пръчици вече да бяха готови. И най-големият глупак би се досетил накъде отива този разговор. Мама отвори хладилника и започна да стърже и да мушка с един нож в камерата, за да извади от синьото ледено покривало замръзналата опаковка с пръчиците.

– Пуснал е още едно дете – продължи мама. – Този път от „Лихтенберг“. Вече пето. Предишното беше от...

– „Вединг“, знам.

А по-предшните от „Кройцберг“, „Темпелхоф“ и „Шарлотенбург“¹. От три месеца Мистър 2000

¹ Райони на Берлин. – Бел. прев.